

Ändring av förordning 2021/1139 om Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Dokumentbeteckning

COM (2026) 498

Celexnummer 52026PC0498

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2021/1139 vad gäller förenkling och införlivandet av WTO-avtalet om fiskesubventioner.

Sammanfattning

Den 21 september 2026 presenterade kommissionen förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2021/1139 vad gäller förenkling och införlivandet av Världshandelsorganisationens (WTO) avtal om fiskesubventioner. Syftet med förslaget är att förbättra och underlätta genomförandet av Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF) genom att åtgärda vissa av de problem som har identifierats i halvtidsutvärderingen av EHFVF. Syftet med ändringarna är att öka flexibiliteten för medlemsstaterna och att minska bördan för stödmottagarna så att de bättre kan utnyttja de möjligheter som EHFVF erbjuder för den återstående delen av programperioden. Förslaget innehåller också ändringar för att genomföra WTO-avtalet om fiskesubventioner i EU-lagstiftningen.

Generellt anser regeringen att fonden bör stödja ett effektivt genomförande av den gemensamma fiskeripolitiken (GFP) och EU:s integrerade havspolitik. Det är en förutsättning för livskraftiga fiskbestånd och en konkurrenskraftig blå värdekedja. Regeringens övergripande målsättning är att ändringar av åtgärder som bidrar till energiomställningen, generationsväxlingen och det småskaliga kustfisket ska förenas med villkor som säkerställer att åtgärderna inte bidrar till

överfiske och överkapacitet eller motverkar andra grundläggande principer i den gemensamma fiskeripolitiken eller EHFVF förordningen.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Halvtidsutvärderingen av EHFVF visar att medlemsstaterna anser att begränsad kapacitet, institutionella strukturer och strikta villkor för stödberättigande för flottrelaterade åtgärder är de främsta orsakerna till det långsamma genomförandet, vilket tyder på ett behov av ytterligare förbättringar av genomförandesystemet. Kommissionen har, till stöd för förslaget, samlat in bidrag och diskuterat ändringar av förordningen med expertgrupper, nationella experter och kommissionens särskilda stödenhet för övervakning och utvärdering av EHFVF, Famenet (nätverket för övervakning, utvärdering och lokalt stöd för fiske och vattenbruk).

Europaparlamentet har i flera resolutioner uppmanat kommissionen att se över EHFVF-förordningen. Ministrar från flera medlemsstater har skickat en gemensam skrivelse där kommissionen uppmanas att bedöma om EHFVF-förordningen skulle kunna ses över för att bättre stödja energiomställningen och generationsskiftet, bland annat genom ett förenklingspaket. Frågan har även diskuterats i jordbruks- och fiskerådet vid några tillfällen. Kommissionen inhämtade också återkoppling genom en inbjudan att lämna synpunkter gällande en möjlig riktad ändring av EHFVF-förordningen.

Förslaget innehåller också ändringar för att implementera WTO-avtalet om fiskesubventioner i EU-lagstiftningen, som antogs vid WTO:s tolfte ministerkonferens den 17 juni 2022, ratificerades av EU den 7 juni 2023 och trädde i kraft den 15 september 2025. Den 21 september 2026 presenterade kommissionen ett förslag till ändring av förordning 2021/1139 om Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen föreslår att taket höjs vad gäller finansiering av flottåtgärder och för permanent upphörande av fiske från 15 till 30 % av det ekonomiska stöd

från unionen som anslagits för medlemsstaten. Det föreslås även att taket för tillfälligt upphörande tas bort. Flottåtgärder omfattar stöd till första förvärv av ett fiskefartyg, ersättning eller modernisering av en motor samt ökning av ett fiskefartygs bruttodräktighet för att förbättra säkerheten, arbetsförhållandena eller energieffektiviteten. Förslaget inför också att ekonomiskt stöd kan ges för tillfälligt upphörande av fiske till följd av en minskning med minst 40 % av de fiskemöjligheter som tilldelats aktören, efter en minskning av fiskemöjligheter som antagits av rådet enligt artikel 43.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Stöd till ålfisket för definitivt upphörande av fiskeverksamhet föreslås få samma undantag från kravet på 90 dagars fiskeverksamhet till sjöss som idag gäller för tillfälligt upphörande av ålfiske.

Vidare föreslås en uttrycklig möjlighet att ge stöd till navigeringsteknik så som GPS eller radar.

En stödmöjlighet införs för överföring av äganderätten av ett företag till en ung fiskare eller då företaget endast bedriver småskaligt kustfiske. Stödintensiteten för unga fiskare föreslås ligga på 60 % i stället för 50 % enligt huvudregeln.

En uttrycklig möjlighet införs för att stödja åtgärder som är avsedda att upprätthålla ett livskraftigt småskaligt kustfiske och underlätta diversifieringen av inkomsterna för småskaliga kustfiskare genom utveckling av kompletterande verksamheter. Vad gäller möjligheten att ge stöd för att ersätta eller modernisera föreslås det, för fartyg för småskaligt kustfiske, att den nya eller moderniserade motorn behöver bidra till en minskning av koldioxidutsläppen. Kravet att den nya eller moderniserade motorn inte har större effekt i kW än den nuvarande motorn tas bort. Dessutom föreslås att fartygets bruttodräktighet tillåts öka för småskaligt kustfiske om det är nödvändigt för att ersätta med en miljövänligare motor eller förbättra energieffektiviteten, även om också kW ökar. För stöd till en ny eller modernisering av en motor på andra fartyg än de som används för småskaligt kustfiske och som har en totallängd på max 24 meter föreslås kravet om att kW inte får öka kvarstå medan villkoren för ökad energieffektivitet förenklas genom att hänvisa till teknik i enlighet med direktivet om energieffektivitet, typgodkända enligt förordning (EU) 2016/1628 samt att motorn måste vara minst sju år nyare än den som ersätts.

EHFVF föreslås också kunna stödja pilot- och forskningsprojekt och investeringar i hamnar och infrastruktur som bidrar till energiomställningen

inom fiskerisektorn. Det innebär testning av innovativa tekniska och operativa lösningar för att visa och validera deras bidrag till energiomställningen med hjälp av ett eller flera fiskefartyg eller system för vattenbruksproduktion, under överinseende av ett oberoende vetenskapligt organ, ett forskningsorgan eller ett tekniskt organ. Sådana projekt kan också omfatta förvärv av ett fiskefartyg, ersättning av motorer och/eller tillhandahållande av utrustning för fiskefartyg, förutsatt att dessa inte används för kommersiellt fiske. Fartyg, motorer eller utrustning som finansieras inom ramen för sådana projekt får därefter användas för kommersiellt fiske endast om de har förvärvats av den berörda aktören till ett skäligt marknadsvärde, antingen utan offentligt stöd eller med offentligt stöd som uppfyller villkoren i förordningen.

Vad gäller möjligheten till stöd som ökar ett fiskefartygs bruttodräktighet för att förbättra säkerheten, arbetsförhållandena eller energieffektiviteten föreslås att kravet på att fiskefartyget har varit registrerat i registret över unionens fiskeflotta under minst tio kalenderår minskas till fem kalenderår.

Vidare tillåts enligt förslaget stöd som omfattar åtgärder för att stödja utformning, utveckling och gemensamt genomförande samt förvaltning av nationella strategier för marina skyddsområden och områden med fiskebegränsning, utveckling av system för gemensam fiskeriförvaltning, samt åtgärder för att främja samarbete mellan berörda parter för inrättande och förvaltning av marina skyddsområden och fiskeskyddade områden.

Förslaget inkorporerar också ändringar för att tydliggöra EU:s och medlemsstaternas skyldigheter vad gäller WTO-avtalet om skadliga fiskesubventioner. Det föreskrivs att aktörer och fartyg som är inblandade i IUU-fiske eller fiskerelaterad verksamhet till stöd för IUU-fiske, enligt vad som fastställts i enlighet med artikel 3.2 i avtalet, och fiske och fiskerelaterad verksamhet på det fria havet utanför en relevant RFMO/A:s behörighet inte är berättigade till stöd från EHFVF. Enligt artikel 5.1 i avtalet får ingen medlem bevilja eller bibehålla subventioner som tillhandahålls till fiske och fiskerelaterad verksamhet utanför en kustmedlems eller icke-kustmedlems jurisdiktion och utanför en relevant RFMO/A:s behörighet. För att genomföra den regeln i unionsrätten är det nödvändigt att föreskriva att sådana insatser och utgifter inte heller kan omfattas av finansiering från EHFVF. Därför föreslås förteckningen över icke stödberättigande insatser och utgifter kompletteras. För att säkerställa överensstämmelse med skyldigheterna enligt avtalet bör de

bestämmelser som rör avtalets genomförande tillämpas från och med dagen för ikraftträdandet av denna ändringsförordning till och med dagen för avtalets upphävande, i enlighet med offentliggörandet i Europeiska unionens officiella tidning. Under denna period bör ansökningar om stöd som inte är förenliga med avtalet avvisas, och insatser och utgifter bör inte berättiga till stöd.

Slutligen införs definitioner bland annat till stöd för införlivandet av WTO-avtalet, om energiomställning och unga fiskare.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förordning (EU) 2021/1139 kompletteras i svensk lagstiftning genom förordning (2022:1461) om stöd från Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden. Förslaget kan innebära att mindre justeringar krävs.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

De föreslagna ändringarna medför inga ändringar av de årliga taken för åtaganden och betalningar inom ramen för den fleråriga budgetramen. Förslaget har ingen påverkan på statsbudgeten.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Generellt anser regeringen att fonden bör stödja ett effektivt genomförande av GFP och EU:s integrerade havspolitik. Det är en förutsättning för livskraftiga fiskbestånd och en konkurrenskraftig blå värdekedja. Regeringens övergripande målsättning är att ändringar av åtgärder som bidrar till energiomställningen, generationsväxlingen och det småskaliga kustfisket ska förenas med villkor som säkerställer att åtgärderna inte bidrar till överfiske och överkapacitet eller motverkar andra grundläggande principer i den gemensamma fiskeripolitiken eller EHFVF-förordningen.

Regeringen anser att stöden bör utformas för att så effektivt som möjligt bidra till en hållbar förvaltning av fiskbestånd i syfte att stärka och återställa akvatiska ekosystem och fiskbestånden. Stöd från fonden ska bidra till ett levande hav.

Regeringen avser att verka för att WTO-avtalet införlivas i den aktuella förordningen. Regeringen verkar även för att stödvillkor bör bidra till ett enhetligt genomförande och lika konkurrensvillkor på ett sätt som säkerställer proportionalitet och genomförbarhet.

Regeringen anser att ökad säkerhet för verksamheter till sjöss såsom fiske är angeläget liksom en ökad energiomställning. Regeringen är positiv till att de aktuella stöden för energiomställning fortsatt begränsas till vissa delar av flottan med tydliga villkor. Regeringen är även positiv till åtgärder som i vissa fall kan möjliggöra en generationsväxling. Regeringen ställer sig tveksam till de utökade möjligheterna att ge stöd för tillfälligt upphörande av fiskeverksamhet även vid minskade fiskemöjligheter, dvs. inte enbart vid tillfälliga fiskestopp som i gällande regelverk.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna har lämnat preliminära synpunkter i rådet och rådets förberedande organ. Generellt har medlemsstaterna välkomnat kommissionens förslag och anser att det går i rätt riktning men de flesta anser inte att det är tillräckligt för att åstadkomma en modernisering av den föråldrade flottan för att främja energiomställning och generationsväxling.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionerna har inte yttrat sig.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artiklarna 42, 43.2, 91.1, 100.2, 173.3, 175, 188, 192.1, 194.2, 195.2 och 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet med Europaparlamentet som medbeslutande i enlighet med ordinarie lagstiftningsförfarande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Syftet med förslaget är att revidera befintlig EU-lagstiftning på området. Kommissionens bedömning är att de föreslagna bestämmelserna kommer att genomföras genom delad förvaltning i enlighet med budgetförordningen. Kommissionen anser också att de föreslagna bestämmelserna är förenliga med proportionalitetsprincipen eftersom de är ändamålsenliga och nödvändiga och inga mindre restriktiva åtgärder för att uppnå de önskade politiska målen existerar. Regeringen delar kommissionens bedömning att förslaget är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionen har understrukt behovet av att arbeta för ett snabbt antagande för att möjliggöra att medlemsstaterna och stödmottagare får ut så mycket som möjligt under återstoden av programperioden.

4.2 Fackuttryck och termer

RFMO – Regional Fisheries Management Organization – Regional fiskeriförvaltningsorganisation

RFMA – Regional Fisheries Management Agreement – Regionala avtal om fiskeriförvaltning

IUU – Illegal, Unreported and Unregulated – Olagligt, Orapporterat och Oreglerat